

Theophili Raynavdi Societatis Iesv Theologi, Opera Omnia

Tam hactenus inedita, quàm alias excusa, longo Authoris labore aucta & emendata : Accessit Tomvs Integer Complectens Indices Septemdecim in vniversum Opus, omnium quotquot prodierunt locupletissimos, Qvibus Absolvts Divinae Av Humanae Eruditionis Thesaurus Orbi literato aperitur ; Adiectus est ...

Raynaud, Théophile

Lugduni, 1665

Capvt. I. Christus verum compositum, & quale; Eiusdem notio, & quomodò ad ea vnde resultat comparetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79561)

S E C T I O IV.

De Composito ex duabus proximè expositis Compositionibus resultante, ad consummandam enodationem Catholicam diuino anigmati adhibitam.

resumptum, videtur debere esse extra controuersiam. Eam tamen Christi sanguinem hic ad nostram consolationem relictum, non amplius perstare vniū Verbo, sicut ante fuerat, suppono ex supra constitutis. Nec posito ad abijciendam vnionem præhabitam, fuisse expectandum, tempus tridui mortis Christi exacti, vt cernitur Syluester. q. 11. in fine, & Solarus l. 2. de sententiis. Nam quandoquidem sanguis ille resumptione non fuit, amisit ius omne retinendæ ad tempus aliquod vnionis, potius quàm ad diuturnius.

Concluditur quanta sit nobilitas vnionis hypostaticæ penes firmitatem.

199. Non erit nunc operosum de nobilitate vnionis hypostaticæ, quoad tenacitatem & firmitatem pronuntiare. Vidimus enim vnionem partium essentialium humanitatis, firmissimam semper ac perpetuam fuisse. Nam semper anima Christi adhæsit Verbo: semper item corpus, demptis tantum paucis particulis, quæ actione caloris naturalis enaporabant, & vniū Verbo desinebant: semper denique sanguis mansit Verbo vnitus, ijs paucis particulis eius exceptis, quæ resumptione in Christi resurrectione non fuerunt, vt essent in signum fusi crucis pro nobis, & in solatium ac consolationem nostram. At hæc siue substantiæ solidæ enaporantis, siue sanguinis non resumpti particula, modicum quid fuerunt, præ reliquis partibus quarum vno perseverant indurpta. Vt proinde liceat simpliciter profiteri, vnionem humanitatis Christi & partium eius ad Verbum, etiam ex hoc capite nobilitatis quod expendimus, nempe nobilitatis secundum quid penes firmitatem, nulli alteri concedere, esseque præcellentissimam. Attingat verò, (vt hoc obiter aduertam,) extremum fatuitatis verticem mollicula à Gerone commemorata p. 1. tract. de examinat. doctor. p. 1. confidet. 2. quæ gloriabatur obtigisse sibi cum Deo mirabiliorem vnionem, quàm esset vnio Verbi cum humanitate. Hoc ne reselli quidem debet, & fortassis vel commemoratio tantæ fatuitatis, pollutio est.

Summa, & usus doctrinæ capituli.

Summella fuloris de vnione hypostatica disputationis, hæc est. Modale vinculum soli humanitati affinitatis, diuini autem Verbi essentialiter respectum ac pro numero essentialium humanitatis partium multiplex, nec in vnum totale noui vinculi interiectione coalescens, necit verbo humanitatem, extrema longè distantissima. Vt iute ea vnio, & nobilissima entitativè, & in ratione vnionis, omnium maxima habeatur. Quamvis negandum non sit, minutas quasdam materie particulæ caloris interni actione resitutas, & sanguinem in Circumcisione fufum, & modicum quid ex eo sanguine qui in passione emissus est, in terris relictum, nec à Christo resurgente resumptum; cum primum ad corpus Christi pertinere desistit, item Verbo vniū desisse.

Vfus doctrinæ de vnione humanitatis cum Verbo, ad compingendam ex ambobus vnam personam quæ posset pro nobis Deum placare, debet imprimis esse, suspensio adinventionum Dei, quas celebrari mandabat Iſaias c. 12. ad hanc diuinæ sapientiæ machinationem spectans. Fuit enim verè diuina adinuentio quæ in nullius creaturæ oculos cecidisset, Deum sic vniū ad consilandum vnum substantiale nobiscum. Deinde quando ad hoc vocati sumus, vt quod Christus est per naturam, id nos per gratiam finis; entendum nobis studiosissime est, vt Deo vniamur per affectum; & quidem quantum fas est, seruatis vnionis hypostaticæ prerogatiuis, præsertim indissolubilitate, quam ne mors quidem intercidat.

200. **D**Vas in Christo cōpositiones hæcenus considerauimus, nempe naturalem ex corpore & anima, vnde resultat humanitas Christi; ac supernaturalem ex humanitate sic compacta, & persona Verbi Dei. Vnde resultat benedictum illud totum, & geminæ gigas substantiæ, cuius nobis inuestigatio & expositio fuit proposita. Neque aliud ad expositionis illius complementum superest, quàm vt de ipso toto siue composito ex ambabus prædictis compositionibus simul adunatis coalescente, de quæ eius proprietatibus dicamus aliqua, ijs non omisissis quæ spectant ad denominationes in vtramque naturam adiunctam redundantes. Multa enim de vtraque natura prout coniuncta, & concurrente ad compactionem huius totius, licitè ac verè enunciantur, quæ de iisdem seorsim vel secundum se spectatis falsò proferentur. Quis enim diuinitatem ab humanitate abiunctam attendens, Deum passum ac mortuum, sine horrore audiat? Aut quis non percellat omni cum derestatione eam propositionem, si ratione nuda humanitatis promeretur, homo est omnipotens, immensus, æternus? Vtraque tamen illa propositio, attentis ambabus naturis intra huius compositi compagem, verissima est. Vnde illa existerat pluriqum ænigmatica complexitas ex prædicatis repugnantiis in compositum istud cadentibus; de qua obiter, ac per superficialiam duntaxat tractandi rationem, actum est initio huius libri; nunc autem stirpitus & radicibus est vestiganda.

C A P V T I.

Christus verum compositum, & quale; Eiusdem notio, & quomodo ad ea vnde resultat comparatur.

PONIMUS vt certum, ex super constitutis aduersus Nestorium, vnicam in Christo esse personam, eamque diuinam. Item ex constitutis contra Eutychetem, volumus fixum esse, duas in Christo reperiri naturas, diuinā scilicet & humanā, ita vt non modò ex duabus naturis vnioni præiis, quod volebat Eutyches, sed etiam in duabus naturis, quatuor altera duntaxat (nempe diuinā,) vnionē antecesserit, subsistat diuina illa personalitas, quā vnicā esse in Christo diximus. His ita suppositis nec vltra ad examen vocatis, quod sufficienter stabilita fuerint superiùs, restat hoc loco inuestigandum, aliquodne compositum, & quale; ex duplici illa Christi natura, & vna eius personalitate exurgat: Quod perinde est ac querere, qui sit Christus: Hoc enim nomen composito illi; (si verè compositum est,) in Scripturis & Patribus est inditum: de cuius germana notione, infra plenius, cum de compositione, quæ primum in controuersiam vocatur ritè constituerit.

Non esse Christum, personam compositam, qui censuerint.

201. Esse igitur Christum personam compositam, non pauci veterum admittere renuerunt, subueriti latentem arguem, Eutychianum inquam venenum, aut imperfectionem Verbi; à quo tamen, quippe Deo, naturam omnem ac labem exulare necesse est. Negant ergo quod dixi, S. Bonan. in 3. d. 6. art. 1. q. 2. & ibidem Richardus art. 2. q. 3. ac Scotus eadem dist. q. vltima. Dur. q. 3. Almainus q. 1. conclus. 2. & passim alij antiqui,

qui ex varijs tamen fundamentis. Aliqui arguuntur ex independentia personae Christi, quae utique divina est & à se. Atqui compositum pendet ex componentibus, per quorum causalitatem accipit esse. Igitur persona Christi non est composita, ne vel à Deitate, vel quod deterius etiam sonaret, ab humanitate, pendens statuatur. Alij virgent rationem partis, & Deo & humanitati concedendam respectu personae huius compositae, & tamen manifesta imperfectione sortemur; cum vel rationem actus vel rationem potentiae sortiri debeat; quarum utraque est intra imperfectionem immersa. Quid quod partem necesse est minus continere quam totum? At nihil est in humanitate quod divinitas non contineat, & quidem multò luculentius eminentiusque. Eodem recidit quod alij dicunt, compositum cum ex amborum partium coalitu resultet, debere esse qualibet parte perfectius. Haec enim est causa, cur sanctus Thomas 1. p. q. 3. art. 8. negat Deum posse venire in compositionem cum alio. Et tamen Christus exurgens ex humanitate & Deitate in quibus una Verbi personalitas subsistit, non est quid perfectius Deitate sola. Tandem alij virgent iuxta sententiam hanc fore in Christo duplicem personam, quae est Nestorij blasphemia. Nam ex humanitate & subsistentia Verbi, una persona composita exurgit in tempore, & de novo, iuxta hanc sententiam. Est autem insuper in Christo persona simplex & aeterna. Docet enim fides, esse in Deo tres personas simplices & aeternas, quatum una est persona Verbi quae in Christo reperitur. Essent igitur in Christo duae personae, si sententia proposita niteretur veritati. Haec ferè sunt, quae praefatos Scholasticos avocant ab ea sententia quae Christum admittit esse personam compositam, ut D. Thomas in 3. d. 6. q. 1. art. 3. refert; addens quod est de ratione perfectae compositionis non habere in hac re locum, nec simpliciter dicendum videri Christum esse personam compositam, quod Astoric. relect. de gratia Christi q. 7. ita temperat, ut censet quidem Christum ex humanitate & divinitate componi, neget tamen esse personam ex humanitate & Verbi subsistentia compositam.

Contrarium asseritur, & probatur ex PP.

202. Contraria sententia est D. Thomae 3. p. q. 2. art. 4. ubi suffragantur communiter recentiores, vix villo reclamante. Est autem adeò exploratè à Patribus tradita, ut mirum sit, secus unquam sensit illi Theologum, nisi quod mali, praesertim antiquiorum Scholasticorum numero, dum Theologiam solis trices ac caecis philosophicis ad Christiana mysteria aptatis metiuntur, nec è limpidis Conciliorum ac Patrum fontibus puras veritatis & eruditionis latices hauriunt, à vera solidorum Theologorum laude plurimum abcesserunt. Proferamus ergo è Concilijs aliqua, & è Patribus paucos, quorum testimonio, Christum personam compositam iure appellari, demonstretur.

In 5. & 6. Synodo, passim agnoscitur compositio in Christo secundum subsistentiam, & Christus ipse persona composita nominatur: praesertim in Epistola Sophronij quae habetur in 6. Synodo, actio. 17. Nec dissimiliter statuit Conc. Lateran. sub S. Martino I. can. 8. antiquisque his omnibus decretum Concilij Antiocheni paulò post dabo. Vel hic gustus videtur posse satis esse, ad sani palati ingenia cum eo loquendi modo quem tot Synodi probarunt, concilianda; perspicendumque nihil in eo venenatum, nihil periculosum esse. Sed pergo ad Patres.

S. Dionysius c. 1. de div. nom. ait in Scripturis divinitatem sanctè praedicari ut singularem, ob summam Dei unitatem: celebrari potè cum unitate Trinita-

tem, propter secunditatis divinae expressionem in tribus personis. Praedicari item Deitatem ut causam omnium, ut sapientem, ut pulchram, praesertim verò ut benignam [quia in una personarum suatum, infirma nostra integrè verissimeque suscepit, ad seipsam revocans atque astringens humilitatem nostram, ex qua ineffabiliter compositus est, simplex Iesus; aeternosque temporales subijt metas; atque intra naturae nostrae terminos venit, qui omnem totius naturae ordinem eminenter excedit, suis proprietatibus immutabiliter atque inconfusè subnixus.] Idem insigni placè loco ex c. 3. Ecclesiasticae Hierarch. p. 3. quo analogiam Eucharistiae & Incarnationis persequitur, haec interserit ad rem praesentem facientia [Vnum illud, & simplex, atque secretum Iesu divini Verbi nostrae humanitatis assumptione, ad compositum usque visibile sine immutatione sui, per summam clementiam, benignitatemque processit.]

203. Origenes l. 2. contra Celsum tractans locum ex c. 1. Ioan. & ex 28. Matth. sic scribit. [Non separamus à IESU, Filium Dei. Vnita est enim post dispensationem anima IESU, corpusque cum Verbo Dei. Nam si iuxta Pauli doctrinam, dicentis, qui cohaeret Domino, unus est spiritus, quisquis intelligit quid sit cohaerere, eique cohaeret unus sit cum eo spiritus, quomodo non multò divinius & praestantius vnum est, id, quod cum Dei verbo est compositum?]

S. Athanasius dial. 5. de Trinitate, ita loquitur. [Christus est unica persona, composita ex Deo & humana natura: sicut quicquid homo communis, constat ex animali parte, & ex eo quod est rationis particeps.]

S. Aug. in Enchir. c. 14. vocat Christum, [mirabili & ineffabili modo adiectum atque concretum unigenito Dei.] Quod idem est atque compositum.

S. Maximus centur. 4. ex varijs c. 56. eandem doctrinam aperte tradit verbis illis [Mysterium incarnationis divinae, praeter naturalem diversitatem eorum è quibus constat, non simul etiam introducit in hypostasi varietatem: tum ne quid accessions capiat Trinitatis mysterium, tum ut cum Deitate nihil sit eiusdem naturae generis atque substantiae. Nam ad componendam hypostasin, sit concursus duarum naturarum, non autem ad componendam unam naturam: ut & quod vnum est secundum hypostasin, concurrentium invicem naturarum unione consummatum declaretur, & diversitas concurrentium ad inseparabilem unionem, citra ullam confusionem & confusionem, in sua naturali proprietate manere credatur.]

204. S. Cyillus l. de S. Trinitate c. 18. initio, sic scribit. [In Christo unam personam compositam colimus; ex duabus naturis, humanitate scilicet & divinitate, sibi invicem secundum personam unitis compositam. Quae sanè etiam causa est, quod hanc unionem secundum personam dicimus: quod una ex tribus divinitatis personis, quae est Filius, duas naturas inter se invicem in seipsa & secundum seipsam, citra confusionem univit. Neque enim humanitas Christi vel momentum subsistit per se, ut ipsa persona diceretur; (neque enim etiam opus erat. Quid enim nobis lucri inde foret, si ut, una persona consideraretur?) sed totam humanitatis naturam Deus Verbum in seipso assumpsit, ut omnium nostri rationem haberet. Vnde Christum unius personae praedicamus, ex duabus naturis sibi invicem citra confusionem arctissima unionis unitis.]

Anastasius Sinaita l. 7. (vel potius 8. fallit enim in omnibus editionibus tituli appositio) lib. inquam 8. contemplant. in Hexam. subtiliter de more & explicitissime hanc veritatem proponit, sed tam multis ut referre quidquam in particulari pigeat. Existat autem, quod in c. 3. Genes. dicitur, Dominum Deum fecisse hominem, cum in primo capite dictum tantum esset, Deum fecisse hominem, spectare ad designandam personam Christi

placiter esse æterni Filij Dei hypostasin dicimus. Dicitur enim composita ex diuinitate, & humanitate; & dicitur tersus composita, ex anima & corpore, licet vnusquisque homo. Sed ex Deitate & humanitate, non dicitur propriè composita, sed metaphoricè, siue translata. Omne enim quod propriè compositum est, non erat priusquam copulata essent, ex quibus compositum est. Christum verò non dicimus simpliciter, & absolute non esse Christum, ante diuinitatis cum humanitate, à quibus componitur, coniunctionem: sed dicimus non esse Christum, cum determinatione, prius scilicet quam in eo congressum haberent diuinitas & humanitas, quibus congressis in vniorem confusionis, & mutationis expertem, translata est in eum compositio à vera compositione; & modo metaphoricè vocata est composita ex Deitate, & humanitate. Quod enim propriè ex re compositum est, alio quodam nomine, quam nomine earum rerum ex quibus compositum est, nominatur. Homine enim composito ex anima & corpore, non nominatur nomine hominis anima, neque corpus. Christus tamen quodammodò compositus ex æterno Filio, & humanitate, ipse æternus Filius est Christus; tamen non est appellatus Christus ante incarnationem suam.]

Expediuntur.

Hæc nego pugnare aduersus propriè dictam personæ Christi compositionem; quæ scilicet in eo sita est, quod plura ad idem suppositum cōstituendam vniuntur. Tantum itaque remouent à Christi personæ, compositionem illam quæ communicationem idiomatum excludat; seu quæ duas substantiales naturas sub eadem suppositualitate non inferat: cuiusmodi sunt omnes personarum quæ armis pure creatarum compositiones. Quod autem non plus intenderit, vel saltem non plus probarit Abucara, perspicuum erit rationes eius librando, consequenterque satisfaciemus rationibus suprà propositis aduersus hanc compositionem.

207. Prima fuit, quæ dixit Abucara, Christum non esse propriè compositum ex Deitate & humanitate, quia nullum propriè compositum, prius est quam essent componentia ex quibus exurgit ipsum compositum. Christus autem cum determinatione tantum, hoc est quatenus homo, dicitur non fuisse ante incarnationem; absolute autem semper fuisse dicitur. Hæc ratio illa ipsa est quam Almainus in 3. d. 6. q. 1. conclus. 2. profert, vt neget Christum esse personam compositam. Facile autem eueritur, negando Christum fuisse ante incarnationem. Quamuis enim persona Verbi ad Christum componendum concurrere sit æterna, tamen Christus ipse æternus non est, sed de nouo ac in tempore cepit; & quod aliquando Christus æternus dicitur; pertinet tantum ad idiomatum communicationem, qua prædicata vnius naturæ, ratione vnius in vtraque subsistentis, transferuntur ad alteram. Audi Vigilum l. 4. contra Eutych. [Cum antequam à Verbo forma serui esset accepta, nondum fuerit Christus, sed tantummodo Verbum, id est antequam esset homo, nondum erat homo, sed tantummodo Deus: nondum erat Christus antequam nostri habitus similitudine, homo esset inuentus: & tamen Christus est in forma Dei, Christus in forma serui, Christus æqualis Patri, Christus inferior Patri, idem Deus, idem homo. Vnde constat & diuinitatem humanitatis habere vocabulam, id est, Verbum dici carnem, & carnem dici Verbum: non quia in se vtrumque mutatum sit, sed quia vtrumque, vna persona, id est, vnus Christus sit.]

Itaque Christus exclusa idiomatum communicatione, & præcisè spectanda quod formaliter & directè prædicandum est de hoc composito prout compositum est, non est æternus, sed temporalis, vt suprà ex

Anastasio l. 8. in Hexam. diximus quamvis eius persona prout simplex ac diuina; sit ab æterno. Sicut composita omnia materialia, quoad aliquid, nempe quoad materiam, atque adeò agendo de pure materialibus quoad illud quod solum subsistit in eis, sunt ab initio conditi orbis; ab eo enim tempore creata est vniuersa materia sublunaris quæ nunc prestat post immensam vicissitudinem generationum varietatemque formatum illi subinductarum. Nemo tamen propterea negat, veram compositionem huiusmodi suppositorum.

Alterā Abucaræ ratio fuit, quod Christus appelletur nomine vnius extremi ipsum componentis, hoc est Verbum, vel Deus, cum tamen homo qui propriè ex anima & corpore componitur, neque dicatur corpus neque anima. Sed hæc quoque ratio, imbecilla est. Idcirco enim homo non dicitur materia vel anima, quia inter partem & totum non habet locum communicatio idiomatum, quæ ob personæ identitatem locum habet inter hominem ac Deum in Christo. Itaque ad excludendam veram compositionem in Christi persona prout ex Verbo & humanitate, vel ex vna personaritate & duabus naturis coagmentata, nihil refert quod aliquid à ratione compositionis extraneum, nec in alijs compositionibus locum habens, in Christo tamen habeat locum, & concomitanter adiungatur rationi compositionis, ob peculiarem componentium conditionem; seu quia vnum eorum, est persona subsistens ex duabus naturis.

Ad rationes pro parte negante, capitis initio propositas.

208. Ad eundem scopulum naufragant quoque alia rationes superius aduersus hanc compositionem propositæ. Quod enim in alijs compositionibus, extrema ita causent compositum vt habeant rationem partis, itemque potentie vel actus, minusque singula perfectionis contineant quam totum; inde inferebatur, Christum non esse compositum. Sed huiusmodi illatio, est planè cassā: quia ob peculiarem conditionem componentium possunt aliqua peculiariter rationi compositionis extranea, cerni in hac compositione, quæ in alijs locum non habent. Inter hæc non numero independentiam totius compositi à componentibus; verè enim Christus in ratione totius pendet ab humanitate, & personaritate diuina, tanquam ab internis causis suis. Vnde nulla in personaritate Verbi dependentia deriuatur; nullaque causatio passiva in Deitatem, sed tantum in totum ex vtriusque constitutum, quod sicut verè accepit esse in tempore, ita aliunde illud accipit, ac proinde inde verè dependet. Numero igitur interea quæ sunt huic compositioni peculiaria, nec in alijs compositionibus locum habent, quod componentia non sint partes, sed extrema; itemque quod non habeant ad inuicem rationem actus & potentie; ac etiam quod vtrumque extremum, neque à toto, neque ab altero extremo pendeat, sed vnum duntaxat, nempe humanitas à Verbo.

Nego humanitatem ac Verbum in hac compositione debere vocari partes, secutus D. Augustinum lib. 3. contra Maximum c. 10. vbi vt probet tres personas diuinas, non esse partes angustissimæ Trinitatis, adhibet exemplum Christi qui [Vna persona est, geminæ substantiæ, quia & Deus & homo est: Nec tamen Deus pars huius personæ dici potest, alioquin Filius Dei Deus, antequam susciperet formam serui non erat totus, & creuit cum homo diuinitati eius accessit. Quod si in vna persona absurdissimè dicitur, quia pars rei vilius esse non potest Deus, quanto magis pars Trinitatis esse non potest, quicunque vnus in tribus:] Quod si Deus, vel Deitas, aut persona Verbi, non potest dici pars

per Christi, certe neque humanitas. Nō enim pars potest esse abique cōparte. Itaque cōponentia Christum non sūnt vocanda *Partes*, sed *extrema*. Nisi si nomen *partis*, sumatur prout designat - quidquid in alterius compositionem venit. Sicut enim compositum solet dici totum, ita & componentia, ad sensum prædictum, possunt partes appellari. Et hoc spectauit Iulianus in edito fidei suæ, cum dixit. [Ex utraque natura, id est, ex diuinitate & humanitate vnum Christum compositum dicentes, confusionem vnitioni non introducimus. Et in utraque autem natura, id est in diuinitate & humanitate, vnum Dominum nostrum Iesum Christum Dei Verbum incarnatum, & hominem factum cognoscentes, diuisionem quidem per partes, vel incisionem non ferimus vni eius subsistentiæ. Differentiam autē naturarum, ex quibus compositus est, significamus non interrompi propter vnitatem, quoniam utraque natura in ipso est. Cum enim compositionem dicamus, necesse est confiteri, & partes in toto esse, & totum in partibus cognosci.] Eodem modo partes in hoc mysterio vlturpauit Nicetus ad orat. 4. 2. Nazianzeni. Sumendo autem in rigore nomen *Partis* quia forma incomplexionem, & perfectibilitatem per compositionem, quæ est imperfectio à Verbo diuino elongatissima, negandum est, Verbum diuinum habere in hoc mysterio rationem partis. Et quamquam est hæc lis de vocibus, vt recte aduertit Billius l. 2. tract. 4. c. 1. n. 8. tamen præter voce *Partis* abstinere, & loco eius vlturpare vocem *extremi*, quæ æquè cohæret cum Christi compositione, nec tamen inferre vilius aequocationis periculum, quale vox *partis* posset inducere.

209. Ceteræ imperfectiones quas alijs compositionibus dicebam adungi extra rationem compositionis, exclusæ hinc manent, succisa ista de qua nunc agimus. Si enim extrema Christum componentia non sunt partes propriæ, consequenter ad inuicem non habent rationem actus & potentie, nec à toto vel ab inuicem ambe pendent. Hæ namque imperfectiones afficiuntur rationem partis præse lapsæ, quam ab hoc compositio exulare diximus. Consequenterque addendum est, cum Durando in 3. d. 6. q. 3. n. 5. hanc compositionem non esse *huius ex his*, sed *huius ad hoc*, quia non est ex partibus habitudinem mutuum ad se dicentibus, & essentialiter ad totius compactionem ordinatis, sed ex duobus extremis quorum vnum respicit aliud tanquam terminum à quo habet esse suppositale, citra vllam terminum illius potentialitatem aut imperfectionem. Hoc tamen, ad veram compositionem est pluiquam satis; quia de ratione compositionis non est, vt extrema concurrant ad constitutionem vnius tertij, substantialiter perfectioris & completioris quam sint extrema; quo pacto Deus non potest venire in compositionem cum creatura: sed de ratione compositionis tantum est, vt plura non habentia formaliter eandem perfectionem, cuiusmodi sunt Verbum & humanitas, iungantur ad constituendum vnum tertium; quod in se presenti non potest dici intensiue perfectius vno ex componentibus; tamen continet plures perfectiones formaliter & actu; seu vt passim loquimur, extensiue perfectius quam solum; sicut Deus & creatura; extensiue dicuntur esse aliquid perfectius quam Deus solus, non tamen intensiue quia Verbum eminentissimè cōtinet perfectionem quamcumque humanitatis: vnde ex accessu humanitatis, abyssus perfectionum eius non fit auctior quasi exaggeretur & cumuletur: quamuis negari non possit, ad purissimam & actualissimam Verbi perfectionem, addi formaliter potentialem perfectionem humanitatis; & ex ea simul cum diuinitate purissima eidē subsistentiæ subsistibus, exurgere de nouo personam cōpositam de qua disputamus. Neque verò si persona Christi secundum se est æterna, & prout cōposita habet esse de na-

uo, sequitur duas esse in Christo personas, vt postremo opponeretur. Verè enim vnica est, varias illas denominationes subiens in varijs temporibus, ac prout terminat vel non terminat humanitatis habitudinem.

Christus, compositum substantiale. Non ens per se, quæ docere videantur.

210. Habemus ergo, terminum totalem incarnationis esse aliquid compositum. Nunc exponendum superest, quale compositum sit, nempe an substantiale, an alterius rationis; & an sit ens per se, an per accides. Verum ex dictis superius satis superque liquet, hoc compositum esse substantiale. Exurgit enim ex natura humana & Verbo substantialiter coniunctis; hoc est nexis per vnionem hypostaticam destinatum ad suppositi substantialis constitutionem, & naturæ substantialis incompletæ terminationem ac completionem in genere substantiæ. Quod voluisse Alexandrum l. 1. c. cum Christus, de hæreticis, definitum. Christum secundum quod homo, esse aliquid, censuerunt nonnulli; sed minus appositè, vt monstravi suprâ, scilicet l. c. 1.

Videbimur hoc ipso satisfecisse alteri interrogationi, siue Christus ens per se. Omne quippe ens substantiale, est ens per se. Hæc tamen resolutio, quoad Christum videtur validè eo argumento impeti, quod quicquid aduenit enti iam completo, facit cum eo ens per accides. Atqui humanitas aduenit Verbo, quod ex se est ens completissimum. Ergo humanitas & Verbum, faciunt ens per accides. Aliter proponunt hoc argumentum alij, sub his videlicet terminis. Ex duobus entibus completis, non exurgit vnum per se; atqui Verbum & humanitas sunt entia completa; non potest igitur ex eorum adunatione existere vnum per se. Sed argumentum sic propositum, nullius est momenti. Neque enim humanitas est aliquid completum cum destituatur essentiali suo complemento siue suppositualitate. Ex quo liquet, insulsius Appollinaristas apud Nazian. orat. 52. sub medium, vt humanam animam Christo eriperent, inde esse argumentatos, quod duo completa, siue vt ex interprete loquitur Nazianenus duo perfecta, non possint conuenire in vnam hypostasin. Hoc dico insulsius ab eis fuisse oppositum, ad excludendam à Christo animam. Si enim humanitas, quæ est integra natura, non est ens completum nisi terminetur sua personalitate, quanto minus anima, quæ non est nisi substantia dimidia, & in Christo, non modò est essentialiter incompleta quia est essentialiter actus physicus, sed etiam in ratione substantiæ dimidiatæ aliam habet incompletionem, quia caret suo connaturali termino, siue sua subsistentia connaturali? Argumentum ergo prout à nobis propositum est, longè acrius pungit, videturque probare, Christum non esse ens per se, atque aded esse ens per accides.

Contrarium approbatur.

211. Nihilominus certum esse debet, Christum esse ens per se, non autem ens per accides. Contrarium enim, saperet Nestorij blasphemiam, iuxta quam vnio humanitatis ad Verbum est accidentaliter tantum. Sic igitur argumētari licet. Tale est compositum, qualis est vnio partium, vel extremorum constituentium cōpositū illud. Atqui vnio humanitatis & Verbi, non est accidentaliter, sed substantialiter, vt definitur in 2. Conc. Constantinop. & suprâ probatum est. Igitur Christus non est ens per accides, sed ens per se. Quod non negant Vasque 3. p. d. 68. n. 16. & alij qui dicunt, hominem esse Deum, esse quoddam ens per accides; & propositiones istas *homo est Deus*, *Deus est homo*; non esse per se, neque in materia naturali; sed tantum in remota, & accidentaria. Sed neque Scotus, Bassolis,

Palu

Paludanus, & alij qui in 3. d. 7. negant hanc prædicationem *Christus est homo*, aut illam *Christus est Deus*, esse prædicationem per se, ed quoddam Christus non sit ens per se, reuera aduersantur doctrinæ propositæ. Hi quippe Auctores, non idcirco vocant Christum ens per accidens quoddam vniio extremorum constantium Christum sit vniio entium completorum, cuiusmodi sunt partes & albedo, homo & risibilitas: quo duntaxat sensu negamus Christum esse ens per accidens, & volumus Christum esse ens per se. Sed idcirco dicunt, Christum esse ens per accidens, quia contingens fuit Christum produci: sicut etiam dicunt hominem esse Deum per accidens quia verè contingens fuit, quod Deus humanitatem sibi copularet, atque adeo ut homo fieret Deus. Atque ita Auctores prædicti non refragantur doctrinæ à nobis propositæ; quidquid sit, an modus loquendi eorum, probandus sit quod mihi certè non videtur. Nam prædicationem illam, *Christus est homo*, vel illam, *Christus est Deus*, non minùs puto esse per se in primo modo quàm sit illa quæ citra omne dubium est per se, *homo est animal*, vel *homo est rationalis*. Similiter enim ista, *Christus est homo*, & ista *Christus est Deus* sunt de prædicato quod est essentialiter subiecto. At hoc est propositionem esse per se, in primo modo dicendi per se. Et hac in parte Valques supra c. 3. admittit quod dicimus. Dissentit tamen quoad illas propositiones, *Deus est homo*; *homo est Deus* & rectè sentit, si propositiones illæ reuertantur ad inuicem, ita ut extrema earum vsurpentur in rigorosa notione vocibus subiecta. Sic enim neque homini ut sic, est essentialiter Deum esse; neque Deo est essentialiter, esse hominem. Vsurpando tamen subiectum illud *Deus* in propositione prioris, prout in communi vsu sumitur in tali propositione post peractum hoc mysterium, nempe pro persona Filij composita, verè propositio est per se, & in materia naturali ut liquet; quia personæ Filij compositæ, est essentialiter esse hominem. Similiterque propositio posterior, est per se, si subiectum *homo* spectetur secundum communem notionem, quæ fert, ut *homo* in tali propositione sonet diuinum suppositum in humanitate subsistens; cui sanè supposito essentialiter est esse Deum. Itaque in questione illa de nomine, quia loquendum est ut plures, admitto propositiones prædictas esse per se. Et quidquid tandem de illis prædicationibus statuatur, consentaneè ad tricas Logicas, quoad rem tamen præsentem indubitatum esse debet, Christum attenta vniione ex qua resultat, esse ens substantialiter: nec dicendum esse ens per accidens, sed ens per se.

Enodantur, quæ Christum statuebant ens per accidens, Sitne substantia prima, disquiritur.

212. Argumentum verò quod in contrarium proponebatur, facile eliditur. Nego enim, omne illud quod aduenit enti completo, facere cum eo ens per accidens, ut optime ex D. Thoma obseruat Ferrar. l. 4. contra gentes c. 49. in fine. Potest enim contingere, ut quod aduenit entiam completo, non sit completum, sed sit substantialiter perfectibile ab ente illo iam completo. Tunc autem, ex coniunctione talis perfectibilis substantialis cum suo perfectivo substantiali iam completo, non exurgit ens per accidens, sed ens per se: quia quotiescunque plura se perficiunt intra idem genus; totum quod inde exurgit, non est ens per accidens. Manifestum verò est, humanitatem ita accedere ad Verbum, iam in se completum, ut tamen humanitas in genere substantiæ imperfecta sit, accipiatque perfectionem & completionem suam à Verbo illam terminante. Quare Christus qui est totum inde resultans, non potest dici ens per accidens, quod verbat pluribus Fonseca 5. Metaph. c. 8. q. 7. l. 6. Agre au-

tem adducor, ut illis me dialecticis Aristis dissentium velim, quibus idem Auctor anterioribus sectionibus occupatur; quærens, siue Christus inter primas substantias prædicamentales recensendus; Et pro parte negante adducens Scotum, & Scotistas omnes in 3. d. 7. ac 22. insuperque Durandum & Maiorem ibidem. nec non Ochamum in 3. q. 9. ipsumque etiam D. Thomam in quodlibetis & in 3. quem tamen mox cum Thomistis omnibus, & Alberto, ac Alenfi, & Bonauentura, nec non Marsilio, atque Richardo, laudat pro contraria sententia, cui ipse quoque subscribit, & merito. Nam quamvis humanitas contingenter Verbo sit copulata, quod vnum opponit Scotus; ideòque per accidens sit, quod Verbum factum sit homo, tamen contingencia connexionis illius quoad existentiam, non obstat quo minùs homo de Christo prædicetur essentialiter & necessariò. Sicut quamvis per accidens sit, quoddam Petrus existentiam actuale fortitur, est tamen necessariò & essentialiter homo categoricus indiuiduus, de quo videlicet homo specificus enuncietur tanquam de indiuiduo sibi essentialiter subdito. Idem ergo in Christo contingit. Fateor in Christi notione includi formaliter personalitatem Verbi, quæ per se sumpta, ac prout in diuina natura subsistit categoricis finibus non clauditur. Sed quia personalitas non est ratio collocandi personam in categoria, sed natura humana quæ finitæ perfectionis est, nihil est quod impediatur, quominùs persona humanæ naturæ quæ spectari in Christo potest, substantijs primis prædicamentibus annumeretur. Et hoc sensu, sermone de Christi Bapt. apud Cyprian. *sub med.* Christus dicitur vna essentia. Aliter verò Christum spectant D. Damascenus 3. fidei. c. 16. cum dixit non licere lumere in Christo communem speciem. Spectant enim Christum, prout compactum ex humanitate & diuinitate, voluitque dicere, nulli præter ipsum, eam rationem substantialis compositionis competere. Negare autem quo minùs Christo inadæquatè sumpro, id est prout est persona humana, ratio hominis categorici tribuatur, nec voluit, nec potuit Damascenus. Sed de dialectico isto minutiloquio plus satis,

Christus, quid?

213. Ex dictis possumus germanam & quidditativam Christi notionem efformare. Vel enim Christus spectatur præcisè ut persona humana; & sic est diuina personalitas Verbi in humanitate subsistens; vel spectatur adæquatè & completè, quoad omnia quæ eius nominis significatione comprehendere legitime possunt; & sic est compositum substantiale ac per se, ex diuinitate & humanitate in vnam substantiam concurrentibus, & ab ea vna terminantis substantialiter. Expressit palcherrimè eam Christi notionem S. Cyrillus l. contra Antropomorph. c. 22. verbis illis [qui Christum nominat, neque nudum Verbum significat, neque hominem vulgarem, vel tanquam vnum ex nobis; sed ut dixi, tanquam incarnatum, ex Deo Patre, Verbum & vñctum in Apostolatam. Neque enim homo, ut quidam volunt, Deus est eff. ætus, vnitus Verbo: sed Verbum ipsum carne assumpta, homo factum, mansit etiam ita Deus.] Sitem Fulgentius l. de incarnatione & gratia Christi c. 10. perpulchrè in hanc rem sic differit. [Illud verò quis facile Christianus aut ignoret aut dubitet, quod Verbum Deus, priusquam caro fieret, non fuit Christus, sed tantum Deus? Tunc autem idem Deus Verbum, quod semper in forma Dei erat, Christus esse cæpit, cum Deus semetipsum exinaniens, formam serui absque diminutione plenitudinis naturalis accepit. Deus ergo factus est Christus, ut Christus esset Deus homoque perfectus: quia Verbum dignatum est caro fieri, ut caro posset, Verbi, hoc est Dei nomine

nomine nuncupari. Neque enim caro Christi, prout quā a Verbo suscipere eadem caro, Christus fuit, neque ipsa caro, id est ipse homo in se formam Dei accepit. Sed Deus qui in forma Dei erat, vivens accepit. Et Deus æqualis Patri, in similitudinem hominum factus, habita est inuentus ut homines, & qui dives fuit, propter nos pauper factus est, ut illius paupertate nos ditaremur. Verbum itaque caro factum, vnus est Christus.]

Si rōis corticem spectemus, *Christus* idem est ac *genius*, laque neminem fidelium latere, affirmat autor libri de vita Christiana c. 1. apud Augustinum t. 9. Hec enim, Christus dicitur Messias, ut plene prosequitur Galimus l. 3. de arcanis c. 2. dicemusque inferius cum de Christi titulis. Dimisit autem varijs sacris vocationibus, penes quas nomen Christi huic homini, æquē ac multis alijs, imo multo potius inter quibusuis aliqui potest, titulo scilicet Regis & Prophetie ac Sacerdotis dignitatis; primatus & sublimissimus titulus, est vocationis illius diuinæ quæ ad substantialem Christi compositionem ex humanitate vincta, & Deitatis vngine per communem vtriq; naturæ substantiam humanitati applicato, pertinet. Oleum enim linte quo Christus præ participibus omnibus vinctus est, & vnguentum quod huic humanitati infinitam fragrantiam coram Deo conciliavit, ita ut eius opera infinitæ fuerint dignitatis, & valoris supra omne prædium, non aliud fuit quàm diuina natura substantialiter nexa cum hac humanitate, per substantiam Verbi, de quo plenius tractando Christi titulos. Nomen igitur vultu suū *Christi*, prout Antonomastice tribuitur composito de quo agimus, aperte sonat structuram eius ex diuina personalitate, & duabus naturis integris atque totalibus.

Discutisse, ex tribus naturis, substantiisve constare.

114. Hoc addo, quia quamvis passim spectantes ad naturas integras in genere naturæ, dicamus Christum ex duabus & in duabus naturis consistere, quod insinuat tradunt Concilia contra Eutychetem; tamen aliter loquendum esset, si nomen *natura*, ut non raro alibi vix venit, usurparetur prout commune est partiali substantiæ. Quia ratione Anastasius Sinaita in fragmento operis aduersus Philoponum quod exhibet Gressus in preludij ad eundem Anastasij vix ducem, negat hominem dici debere vnus naturæ, nisi natura idem sit quod species communis: Ceteroqui enim aliam esse animæ, aliam corporis naturam; ac proinde hominem ex duabus naturis constare. Quis verò nescit, naturam ab Aristotele definitam 2. phys. cap. 1. de substantia partiali, hoc est, de forma substantiali affirmari; ut recte statuit Vasq. 1. 2. d. 2 §. n. 21. Valesius contron. 11. & Zabar. lib. de natura cap. 7. Alij item quos Aristotele in hærere minus probo, ad materiam, nomen naturæ extendunt, ut Scotus in 2. d. 1 §. q. vnica circa medium. Scotus 2. phys. q. 1. Rub. q. 2. & Peter. l. 7. physiol. cap. 17. quorum argumenta nihil nunc attinet excutere. Saltem verò probant, in alio sensu quàm eo quem Aristoteles in sua definitione expressit, nomen *natura* quadrare posse materiæ. His igitur modis Christus ex triplici natura compactus dici potest; nempe ex diuina in ratione naturæ integra, & ex duplici partiali humana. Quod sæpè significant Patres impugnantes Monophysitas, & proportionem inter exemplum carnis & animæ in eadem humanitatem concurrentium, ac Verbum & humanitatem compingentia, statuentes in eo quod sicut sunt in homine duæ naturæ, nempe pariales, ita sunt in Christo duæ naturæ; vna bñda, nempe humanitas; altera planè simplex, quæ est diuinitas.

Theoph. Raynaud. *Christum*.

Simile planè est, quod plerumque Patres tradunt Christum coalescere ex tribus substantijs, nempe ex anima, & corpore, ac diuinitate. Ita disertè D. August. 13. Trinit. c. 17. ac Isidorus lib. de differentijs c. 6. & Etherius & Beatus l. 1. contra Elipandum pag. 351. Eodemque spectat quod dixit Blesens. serm. 2. [Veniens Dominus ad nos, ut innoceret nos, nouum fecit super terram; Trinitatem scilicet temporalem quæ Trinitati æternæ tanquam è contrario responderet.] Quod ait esse, sanctuarium exterius ab Ezechiele c. 44. desertiprium, cuius porta clausa viro, sedente in ea solo principe. Admittit ergo in Christo Blesensis, Trinitatem; substantiarum vtriq; aut naturarum. Et eodem modo loquitur S. Bernardus hom. 3. in vigil. Natiuit. Audi & Goffridum Vindocin. serm. 4. de Natali Dom. [Ex tribus substantijs Christus in vna persona subsistit, diuinitate scilicet, carne, & anima. Sicut Pater, & Filius, & Spiritus sanctus sunt tres personæ, & trium personarum est vna substantia, sic Verbum, caro, & anima, sunt tres substantiæ, & trium substantiarum est vna persona, Deus & homo.] Quamvis autem nomen *natura* plerumque angustius sit quàm substantiæ; nempe quoties natura sonat substantiam integram in genere naturæ, substantiæ supposititalitatis; tamen plerumque nomen *substantia*, & nomen *natura* æqualiter parent, ut in prædicto exemplo de duplici in nobis partiali natura & substantia; triplici autem natura æquē ac substantia Christi Domini; quem modum de Christo loquendi, usurpauit, & ex Patribus confirmat Conc. Toletanum 15. quod post 14. item Toletanum Concilium ita assignauit Christo duas tantum naturas, nempe in ratione naturæ integras, & totales, ut tamen concedat Christo tres substantias, usurpata voce *substantia*, prout ad naturam quoque parialem, hoc est ad vtramque humanitatis partem essentialem fundi potest. Quæ est germana Partium illorum interpretatio, adhibita à Mariana l. 6. histor. Hisp. cap. 18. vbi plura de notato per Benedictum II. Papam eo loquendi modo tanquam in speciem durior, nec apud Patres satis frequentato; de quo prolatis per Patres Toletanos, antiquorum Doctorum testimonijs quibus eam duritiem præsentem molliunt. Vnde factum est, ut Pontifici, aut successori, sit satisfactum. Videndus Baron. anno 685. & minutè Vasq. 3. p. d. 37. c. 3.

215. Quamquam autem iuxta propositam interpretationem, dicere Catholicè liceat, esse in Christo tres naturas, & tres substantias; præsertim cum aduersus Apollinaristas aut Manichæos agitur, qui veritatem partium illarum Christi siue substantiarum siue naturarum inficiantur, ut proinde expediat veritatem Catholicam ad eum modum aduersus eos distinctius ac expressius profiteri: tamen in communi vñ & simpliciter loquendo, retinenda est communis loquendi ratio, quæ duas Christi naturas atque substantias, nempe totales, in Christo agnoscit. Quod accuratè prosequitur S. Damascenus 3. fidei cap. 16. & Paulinus Aquilo in sacro syllabo *sub finem*; eaque ratione sufficienter confirmatur, quod cum simpliciter agitur de numerandis alicuius compositi partibus, non habetur ratio nisi partium proximarum ex quibus totum immediate compingitur; sic enim hominem ex duplici parte substantiali compositum dicimus; nempe ex anima & corpore, neglectis partibus partium corporis quæ plures fecerint ac numerati possent cum dissimilares tum similes. Quia ergo substantiæ Christi proximè & immediate constituentes, non sunt nisi duæ totales, nempe diuinitas & humanitas. eidem substantiali termino personalitatis Verbi substantes; merito passim affirmamus, Christum ex duabus tantum naturis & vna personalitate coalescere, ac constari in vnā personam compositam. Breuiculus historie Euthychianistarum nuper editus titulo, Gestarum de nomine

mine Acacij *ferè initio*. Vnam essentiam Christi, resolutam ex duabus naturis & vna personalitate, id est, vnam personam compositam ad modum propositum, agnoscit. Similiterque Autor libri de operibus Christi Card. serm. de Baptismo Christi, illam vnam essentiam admittit, quod eo sensu est accipiendum. Verba eius sunt. [Conuenerunt simul sempiterna diuinitas, & temporalis humanitas, & eo tenore vtriusque naturæ facta est vnitas, vt impossibile sit quod iunctum est ab inuicem separari, sed Verbum & caro sic sunt vna essentia, vt perfectam & integram sinceram coniunctionem faciat vnitatem.]

Num sit diuinitas & humanitas.

216. Est verò hic præterea quæstioncula *ferè de nomine*, sed propter Vviclessum non omittenda; nimirum an ita Christus ex duabus illis naturis totalibus componatur, vt liceat dicere, *Christus est Diuinitas, & humanitas*, id quod Vviclessus affirmabat, vt habetur ex Valdensi l. 1. doctr. ad cap. 39. sic potè vsurpabat nequam ille eam propositionem, *Christus est diuinitas & humanitas*, vt coniunctio *Et*, iunctetur copulatiuè non copulatiuè; id est pro vt vinculum duarum propositionum, essetque sensus. *Christus est diuinitas diuinus, & Christus est humanitas ite diuinus*. Qua ratione ea Vviclessi propositio, in discipulo eius Ioanne Hossio, damnata est in Constantiensi Conc. sess. 15. Et merito, nam totum non est vna pars duarum è quibus constat; atque adeo neque Christus est vna è naturis vel substantijs concurrentibus ad eius constitutionem. Si tamen sensus prædictæ propositionis esset copulatus; & significaretur, Christum esse illa duo simul & vnita; quo etiam pacto diximus, quinque esse duo & tria, nempe simul sumpta; sic dicere rectè liceret, *Christum esse diuinitatem, & humanitatem*, aut si non materialiter & identice sed formaliter loquendum sit, *Christum esse Verbum simul & humanitatem*. Qua ratione animaduertito probatam esse Gregorio eam locutionem in 1. d. 28. q. 2. ad 13. imò tanto ante Iustino in expositione fidei, verbis illis. [Christus non è diuinitate & humanitate Christus effectus est, neque aliud est quàm duo ista; vtraque, videlicet, hoc est Deus & homo.] Placuit item ea locutio Anastasio c. 13. *id est*. [Torum illud, (inquit) quod Christus appellatur, crebriò vocamus Deum, idque propter summam vnionem; ac non vocamus diuinitatem: sed diuinitatem & humanitatem simul, propter diuersitatem naturarum.] Et c. 22. *sub finem*. [Catholica Ecclesia, docet Christum esse duas naturas vnitas.] Annuit D. Aug. serm. 58. de verbo Dom. vbi ait, Christum esse suas duas substantias simul. Et c. 38. Enchir. ait, vtramque substantiam, diuinam & humanam, esse vnicum Christum, Dei Filium: quo *ferè modo* loquitur etiam l. de dono perseuer. cap. 24. & S. Leo epist. 11. & expressimè Dam. 3. fidei c. 19. & l. 4. c. 7. ex editione Fabri, Græco contextui consona. Vides, propositionem quam excutimus, tradi totidem verbis ab his Patribus. Itaque mirandum est, Petrum Veltardum non ineruditum Theologum, qui Lutero furente scribebat, in impugnatione secundæ formalis propositionis Lutheri, hanc quam nunc excutimus, acceptam in sensu quem nunc admittimus, rejicere tanquam horridissimam hæresim, ex qua scaturiant pestilentissimi errores: id est, quod Christus non sit Deus, cum nullum aggregatum sit vna partium illarum è quibus coalescit 2. quod Christus non sit ens, quia nulla diuersa, nisi se habeant informatiue aut continuatiue faciunt vnum ens. Similia illata, multiplicata. Sed vtinam nunquam aliter errasset Lutherus, si non in sensu Vviclessi & Ioannis Hossi, sed in eo quem admittimus, eam propositionem vsurpauit. Neque enim ex ea sic intellecta, sequitur

Christum non esse Deum, vel ens, etiam vnum. Quia diuinitas in propositione illa ad sensum propositum accepta, sumitur pro Verbo subsistente, & in Deitate & humanitate, quod ens vnum ex pluribus quorum est creatum hypostaticè vnitis coalescens. Mirandum præterea est, eandem propositionem à Medina & Aluare 3. p. q. 17. art. 1. pronunciari erroneam, & damnatam in Concilio Constantiensi: cuius tamen mentem vidisti esse planè aliam, quandoquidem Concilium illud, damnauit eam propositionem in sensu quo per Vviclessum asserta fuerat, & in quo Ioannes Hus eam à Vviclessio hauserat. At Vviclessum Valdensis supra c. 42. docet spectasse quod dixi, non autem eum sensum quem admittimus cum Patribus adductis, suffragante ratione efficacissima. Siquidem non aliter se habet Christus ad humanitatem & diuinitatem, vel (vt non nisi materialiter, & identice verum, modum loquendi dimittentem, assumamus formalem,) non aliter se habent Verbum & humanitas vnita, quam anima rationalis & caro ad hominem. Atqui anima rationalis, & caro ei vnita, vnus est homo: Ergo Deus, & homo & vnio vtriusque, vnus est Christus. Sicut in iuxta verissimam sententiam physicam, compositum naturale nihil aliud est quàm partes vnite. Neque video quid discriminis quoad hoc excogitat Galatinus l. 3. de arcanis c. 2. inter extrema naturalis compositi ipsūque compositum ex vna parte; & extrema huius impernaturalis compositi, ipsūque compositum ex altera; dicens naturale compositum aliud quidem esse à componentibus, non item Christum ab extremis ex quibus exurgit. Sanè si proportio seruetur, est omni-moda paritas.

Christus, homo signatus. Vfus doctrina.

217. Ex antedictis liquet, Christum ita esse hominem, vt verè sit homo signatus, sicut habetur Ioann. 6. vbi D. Aug. tract. 25. [Signare quid est, nisi proprium aliquid ponere; hoc est enim signare, imponere aliquid quod non confundatur cum cæteris. Signare, est signū rei ponere. Cuiusque rei ponis signum, idè ponis signum, ne confusa cum alijs, à te non possit agnosci. Pater ergo eum signauit. Quid est signauit? Proprium quiddam illi dedit, ne cæteris comparatur hominibus. Ideo de illo dictum est, *Veni te Deum, Deus tuus oleo exultationis, præ participibus tuis*. Ergo signare quid est? Exceptum habere, hoc est, præ participibus tuis. Itaque nolite, (inquit,) me contemnere, quia Filius sum hominis, & quærite à me cibum qui non perit, sed qui permanet in vitam æternam. Sic enim Filius hominis sum, vt non sim vnus ex vobis: sic sum Filius hominis, vt Pater Deus me signaret. Quid est signaret? Proprium aliquid mihi daret, quo non confunderetur cum genere humano, sed per me liberaretur genus humanum.] Proprium quod Christo datum est, intelligere debemus, quod Christo peculiatum est, & nulli alteri commune; habere videlicet Deitatem cum humanitate: quæ duo, Christi compositi nomine inuolui diximus.

Hic esto eximius sanè, propositæ doctrinæ vsus, vt Christum, non vt qualemcumque hominem cogitemus, sed vt extraordinarium & signatum: ex quo fiet, vt dignè eum cogitantes, dignis quoque prosequamur affectibus. Quod fuisse Isaac consilium cum Christum quem præmiserat esse hominem cuius spiritus in naribus eius, fragilem inquam & quassatū facilem, addidit, excelsum esse reputatum, ideòque reuerendum, ac honorandum, non præ externa specie abiecta & humili dispiciendum, dixit egregie Cassianus lib. 5. de incarn. c. 5.